

Badanie: Kobiety niżej niż mężczyźni oceniają swój dorobek naukowy

Kobiety w większym stopniu niż mężczyźni nisko oceniają swój dorobek naukowy i szanse na pozyskanie finansowania projektu badawczego – wynika z sondażu NCN. Kobiety częściej doświadczają nierówności w podziale obowiązków służbowych czy w wysokości wynagrodzenia – podano.

Raport "Funkcjonowanie kobiet i mężczyzn w nauce" opracowano na podstawie sondażu przeprowadzonego przez NCN w 2021. Uczestniczyło w nim blisko 6 tys. osób.

Wśród głównych wniosków w raporcie wskazano, że aktywność kobiet i mężczyzn w pozyskiwaniu finansowania projektów badawczych w konkursach krajowych jest wysoka, a stosunkowo niewielka, jeśli chodzi o konkursy zagraniczne.

"Uzyskane dane wskazują, iż skuteczniejsza promocja konkursów międzynarodowych, wzmocniona wsparciem instytucjonalnym, uwzględniającym konsultacje i dostęp do informacji, mogłaby zachęcić sporą grupę naukowców do wnioskowania o granty zagraniczne, ponieważ wszystkie dominujące w odpowiedziach powody rezygnacji mogłyby stać się wówczas mniej istotne" – napisano.

Z badania wynika również, że kobiety w większym stopniu niż mężczyźni nisko oceniają swój dorobek naukowy i szanse na pozyskanie finansowania projektu badawczego.

"Jest to najczęściej wymieniany powód zaniechania wnioskowania. Inny negatywny czynnik, dotyczący obu płci, to nadmierne obciążenie zawodowe, w tym administracyjne, przy czym w przypadku konkursów międzynarodowych częściej dotyczył on mężczyzn. Powody zdecydowanie częściej zgłaszane przez kobiety to nadmierne obciążenia rodzinne, brak ogólnego wsparcia w jednostce naukowej oraz brak wsparcia w procesie przygotowywania wniosku, a także poczucie braku wystarczającej wiedzy na temat ogłaszanych konkursów" – podkreślono.

Zgodnie z analizą to kobiety częściej niż mężczyźni odczuwają potrzebę uzyskania wsparcia w opiece nad dziećmi lub w związku z sytuacją rodzinną i to zarówno w najbliższym otoczeniu naukowym, jak i w jednostce naukowej. Podkreślono, że kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni zwracają uwagę na problemy związane z koniecznością godzenia zobowiązań służbowych i rodzinnych i wskazują na występowanie poczucia winy wynikającego z zaniedbywania rodziny.

"Kwestia równego dostępu kobiet i mężczyzn do środków finansowych na badania jest jednym z priorytetów NCN od lat" – powiedział cytowany w komunikacie szef NCN Zbigniew Błocki. Przypomniał, że Centrum kilka lat temu wprowadziło rozwiązania, które ułatwiają naukowcom godzenie ról rodzinnych i zawodowych.

"Wydłużyliśmy wszystkim matkom o 1,5 roku na każde dziecko zarówno okresy po doktoracie, umożliwiające ubieganie się o nasze granty dla młodych naukowców i o stanowiska typu post-doc, oraz limity czasowe w ocenie dorobku naukowego. Widać jednak, że w tej kwestii jest jeszcze wiele do zrobienia zarówno ze strony NCN, jak i innych instytucji" – dodał.

Respondenci zaalarmowali o niewłaściwych zachowaniach dotyczących przestrzegania zasad równości płci w jednostce naukowej i w otoczeniu naukowym. Zdecydowanie więcej kobiet niż mężczyzn spotkało się ze złym traktowaniem ze względu na płeć i z łamaniem zasad równości płci.

"Kobiety częściej doświadczają nierówności w podziale obowiązków służbowych oraz w wysokości wynagrodzenia w porównaniu z mężczyznami zatrudnionymi na takim samym stanowisku i będącymi na podobnym etapie rozwoju naukowego. Częściej także odczuwały presję przyjęcia dodatkowych zadań do wykonania" – zauważono.

Ankietowani zwrócili uwagę na to, że pandemia COVID-19 ma wpływ na ich działalność naukową. Przedstawiciele obu płci zauważyli jej negatywne i pozytywne konsekwencje. Wśród negatywnych wskazano ograniczenia efektywności naukowej: konieczność nauczania zdalnego i związaną z tym reorganizację pracy, ograniczenie dostępu do zaplecza badawczego i podróży naukowych.

"Brak kontaktu ze współpracownikami był częściej postrzegany przez mężczyzn jako ograniczający. Z kolei kobiety bardziej dotkliwie odczuły zwiększenie zakresu obowiązków rodzinnych, w tym związanych z koniecznością opieki nad dziećmi w sytuacji zamknięcia placówek opiekuńczych" – podano.

Sondaż przeprowadzono techniką CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview) od 19 lipca do 30 września 2021 roku. Kwestionariusz przygotowano w dwóch wersjach – dla kobiet i mężczyzn. Wypełniło go niemal 6 tys. osób – ponad 3700 badaczek i blisko 2100 badaczy. W sondażu mogli wziąć udział naukowcy ze wszystkich ośrodków i na wszystkich etapach kariery, niezależnie od tego, czy kiedykolwiek starali się o grant NCN. Raport można pobrać tutaj:

https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/funkcjonowanie_kobiet_i_mezczyzn_w_nauce_wyniki_sondazu_NCN.pdf.

Narodowe Centrum Nauki (NCN) jest agencją grantową powołaną w wyniku reformy systemu finansowania nauki z 2010 r. Wspiera badania podstawowe, czyli prace empiryczne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów, bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne.(PAP)

Autor: Szymon Zdziębowski

szcz/ joz/